

Farooq Sulehria: SVT:s orientalism är livsfarlig för Afghanistan

På kvällen den 10 september visades ett TV-reportage om Afghanistan i Rapport (SVT 1) som var ett läroboksexempel på en orientalisering av Afghanistan.

I detta TV-inslag rapporterade SVT:s Mellanösternkorrespondent Samir Abu Eid (som ofta bevakar Palestina på ett imponerande sätt) från norra Afghanistan. Närmare bestämt en liten by, Sulgira.

Så här rapporterade han: man visar Muhammad Aslan, en bonde, som arbetar på sina fält. Senare sitter Aslan i en exotisk grupp män som sitter på huk på färgrika madrasser (alltihopa tydligt arrangerat för TV-spektaklet).

Aslan säger till Abu Eid att han är glad över att krigsperioden är slut (och antyder att talibanerna har återupprättat freden).

Samtidigt visas bilder på byn (en kvinna i burka, gator utan trottoarer, halvnakna barn). Vår SVT-korrespondent berättar välkända orientaliska historier: afghanerna har bott här sedan urminnes tider. Religionen är det främsta inflytandet över dem. Kvinnor brukade bära burka redan innan talibanerna invaderade Afghanistan. Det är sant att det finns enstaka kvinnoprotester i Kabul. Men här på landsbygden har talibanerna ett nästan totalt stöd även om några få inte håller med om talibanernas restriktioner för kvinnor.

Följaktligen dras slutsatsen: en majoritet av afghanerna är nöjda med talibanerna och gillar deras sharialagar.

Det faktum att Samir Abu Eid, med sin bakgrund från Mellanöstern, orientaliserade Afghanistan visar att det är ideologi och inte hudfärg som är väsentligt i processen. Det är inte heller bara media som för fram orientalistiska resinemang, det gör också USA-administrationen.

När president Joe Biden t ex försökte försvara USA:s nesliga uttåg ur Afghanistan, sa han redan den 8 juli: "Inget land har någonsin enat Afghanistan. Inget land. Imperier har åkt dit och misslyckats." Efter Kabuls fall den 16 augusti sa president Biden till pressen: "Så vad har hänt? Afghanistans politiska ledning gav upp och flydde... Vi gav dem [afghanerna] alla möjligheter att avgöra sin egen framtid. Det vi inte kunde ge dem var viljan att kämpa för denna framtid."

Med andra ord har Afghanistan aldrig förändrats och kommer aldrig att göra det i framtiden. SVT:s korrespondent anländer till norra Afghanistan för att bekräfta president Bidens bild av afghanerna. Följaktligen skildras Afghanistan så här på SVT:s skärmar: afghanerna har bott här i århundraden, deras kvinnor har alltid burit burka, religionen är den viktigaste faktorn. Underutveckling och fattigdom är det gamla normala eftersom det ingår i deras kultur.

Abu Eids teknik är också välbekant grundad i orientalism. Han väljer ut en afghan som representerar alla afghaner. Med andra ord: de är allihop likadana.

Reportaget väcker betydligt fler frågor än det besvarar:

Förväntade sig Abu-Eid verkligen att en bonde på landsbygden skulle säga sin ärliga mening om talibanerna?

Försökte han få reda på om afghanerna prioriterar religionen mer än jobb, sjukvård och skolor i sina byar? Vill de ha vägar med trottoarer, bevattningsystem, elektricitet, musik och nöjen, eller är de för evigt nöjda med moskén och mullan?

Försökte han få reda på varför norra Afghanistan, dit svenska trupper skickades och dit Sverige har skickat en miljard kronor årligen, fortfarande är så fattigt? Vart försvann de pengarna?

Och om detta påstående om talibanernas popularitet är riktigt, borde han då inte rapportera från Washington och Bryssel för att förklara varför talibanerna är så populära efter 20 års upplysning från väst, biljontals dollar i hjälp och 30.000 soldater?

Allra viktigast: avgör vi de politiska partiernas popularitet genom att intervjua en bonde i Kiruna? Eller håller vi val i Sverige, och genomför vi opinionsundersökningar för att läsa av de politiska stämningarna?

Faktum är att afghanerna precis som resten av världen vill ha utveckling och demokrati. Religionen har förvisso ett starkt inflytande. De vill inte byta tron mot utveckling. Men religion och utveckling är inte något binärt (något absolut motsatspar).

Fakta motsäger helt enkelt president Bidens och Abu Eids verklighetsbeskrivningar. Afghanistan gav kvinnor rösträtt före de flesta länder i Europa. Redan 1960 ägde val rum och en livaktig vänster gjorde betydande parlamentariska segrar. 1978 ägde faktiskt 1900-talets sista marxistiska revolution rum i Afghanistan. Det var i själva verket för att undergräva denna revolution som USA tillät talibanerna (en inkarnation av det tidigare mujahedin) att tåga mot Kabul.

Grundproblemet med det som på akademiskt fikonspråk skulle kunna kallas ”den orientalistiska diskursen om Afghanistan” är inte i första hand filosofiskt. För afghanerna själva får den direkta och allvarliga konsekvenser:

För det första får afghanerna skulden för USA:s nederlag. Eftersom ”inget annat land någonsin har enat Afghanistan” och trots att ”vi gav dem [afghanerna] alla möjligheter att avgöra sin egen framtid”, misslyckades de (Biden använde faktiskt orden ”misslyckades de”). Och de misslyckades på grund att de är nöjda med talibaner, burkas, självförsörjning i byarna och sharialagar. Islam och utveckling (ett västligt begrepp) går ju trots allt inte ihop.

För det andra berövar en sådan orientalisering av Afghanistan varje föreställning om solidaritet med det afghanska motståndet all legitimitet. Orientalister antyder trots allt att det bara är en liten västinfluerad minoritet i Kabul eller Herat som vill ha kvinnorrättigheter. En majoritet är för talibanerna.

För det tredje berövar orientaliseringen av Afghanistan också solidariteten med de afghanska flyktingarna all legitimitet. Afghanska flyktingar betalar redan nu ett mycket högt pris för detta, även om det inte rapporteras. Utöver det statliga beskyddet av talibanerna finns det exempelvis i Pakistan ett mycket starkt folkligt för talibanernas maktövertagande (55% enligt en Gallupundersökning). Förståeligt nog råkar Pakistan och Iran vara det naturliga valet för de afghanska flyktingar som flyr från talibanernas regim. Jag har själv nyligen hjälpt en grupp flyktingar som anlände till Pakistan. Hotell har vägrat hyra ut rum till dem. Transportföretag har vägrat att hyra ut bussar till dem. Utan tvekan har socialistiska aktivister varit ett värdefullt undantag som tog emot de afghanska flyktingarna med öppna armar och hjärtan. Men med tanke på

den pakistanska vänsterns minimala storlek kommer ett inflöde av afghanska flyktingar att föra med sig många tragedier, bara på grund av föreställningen att talibanerna är populära bland afghanerna.

Slutligen är min fråga till Samir Abu Eid: om talibanerna verkligen är populära, varför håller de då inga val och legitimerar sin popularitet.

Ett val under FN-mandat. Jag talar inte om ”val” som i Iran här.

[Referens: [Stort stöd för talibanerna på den afghanska landsbygden | SVT Nyheter](#)]

Översättning från engelska: Göran Källqvist. Tidigare publicerad i *Internationalen*.